

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 24. Utkommer hvarje Söndag. **Götheborg den 10 Juni 1855.** Pris för år: **6 R:dr 32 sk. B:co. IX årgången.**

Det grekiska konungaparet.

Då Grekerne år 1821 reste sig emot de turkiska förtryckarne och den olyckliga kampen på lif och död började, trängde deras rop om hjälp med blixstens hastighet öfver hela Europa och fann genljud i millioners hjertan. Den ädla entusiasmen såg på förhand det gamla Hellas åter upplefva, man drömde om det ånyo uppståndna Athens glans, ja fantasien framtröllade till och med ett nytt grekiskt-byzantinskt kejsardöme, hvars scepter balkanska halfön och Mindreasien måste underkasta sig. Och kasta vi nu ögonen på det lilla konungariket, som med nöd kan existera, så måste vi erkänna, att ganska litet har realiserat sig af alla dessa djerfva förhoppningar. Men de kunde icke heller förverkligas, emedan ryska rikets intressen genom revolutionen i första rummet skulle tillfredsställas och

det grekiska först i andra rummet. Ryssland, hvars politik från början af detta århundrade ända till denna dag, ehuru uppträdande olika hos olika folkslag, blef dock detsamma i dess inre väsen, Ryssland var det, som ville begagna Grekernes frihetskamp som ett medel för sitt ändamål att uppsluka det turkiska riket. Van, att alltid först då uppträda på stridsplatsen, när de mot hvarandra hetsade partierna voro nära att tillintetgöras föll det ej Ryssland på läppen att handla, genast i början då det af Ypsilanti blef anropadt om hjälp. Kejsar Alexander, stiftaren af den heliga alliancen, förnekade naturligtvis Grekernes sak, öfverlemnade dem, lika som hans företrädare oftare gjort, åt sitt öde och blef därför likasom förut den konservativa principens stöd. De helleniska hjeltarne tillkämpade sig nationernas sympathier, och den upprörande grymhet, hvarmed Egyptierne

ödelade Peloponnes, tvingade äfven kabinetten till medlidande. England, Frankrike och Ryssland förenade sig, för att göra ett slut på Ibrahim Paschas förfärliga framfart; deras flottor visade sig i de grekiska farvattnen och tillfället föranledde sednare den turkiska flottans förstörande vid Navarino. Ingen utom Metternich insåg hvartill denna händelse skulle leda; Ryssland visste naturligtvis hvilken nytta det kunde draga af detta Osmanernes försvagande; det förklarade Porten krig. En ovanlig lycka följde Diebitsch på hans marscher öfver Balkan, och om icke Sultanen och hans rådgifvare hade förlorat hufvudet, så hade Diebitsch och hans härs sista stund redan slagit i Adrianopel. Men man uppgjorde freden i Adrianopel. Vestmakternas obegripliga förblindelse lät Ryssland framträda ur denna fred så, att det ett fjerdedels århundrade efteråt kunde våga, hvad det nu har vågat.

Derjemte var Greklands sjelfständfghet erkänd, och Ryssland hade den hedern, som tillvann det många hjertan, att hafva befriat detsamma.

Här stod nu det nya riket, mera ett föremål för medlidande än glädje. "Landet var ej längre detta paradiset, som det varit i forntiden, dess fägring var borta, dess löfrika olivlundar borthuggna, dess blomstrande ängar hade blifvit torra fält, dess floder voro uttorkade, dess hamnar igengrundade, ja till och med dess invånare, likasom för att visa att ingenting skulle kunna återföra denna stora, lyckliga tid, hade småningom blifvit en slafvisk folkstam. Och huru var icke denna mark förödd, huru voro icke landets alla hjulspålar utsinade och huru hade icke invånarna genom trälldomen urartat! I sanning! det kunde icke väcka någons begär att bli herrskare öfver detta land. Den kloke prins Leopold af Sachsen-Coburg, åt hvilken man erbjöd thronen, lät ej blända sig af en konungakronas glans, han lät ej hänryeka sig af den romantiska idén att herrska på klassisk jord eller beveka sig af det enthusiastiska Europas bifallsrop att fara till Grekland — han gjorde sig bekant med förhållandena och afslög anbudet af kronan. Det var ej så lätt att finna någon annan, emedan man var nog slug, att icke taga någon rysk prins, och under kamp och inbördes strider, hvarigenom landets finansiella belägenhet blef ännu ytterligare allt svårare och svårare, fortfor presidenten Capo d'Istria att regera ända tills han blef morderad. Midt under den olyckligaste förvirring inträffade slutligen under rättelsen om det den 23 Augusti 1832 gjorda valet af prins Otto af Baiern, hvilket öfverallt mottogs med det ljudligaste jubel. På honom grundades Grekernes och grekvännernas alla förhoppningar; ofantliga förväntningar vaknade och hade han än egt Achilles' kraft och Odysseus' klokhet förenade — skulle han dock icke kunnat utföra allt det, hvartill man trodde honom kallad.

Grekland var väl en konstitutionell monarki, men grundlagen var ej framkallad ur nationens behof och var därför något främmande för folket, som först med tiden kunde vänja sig dervid och som småningom måste sätta sig in i densamma. Till att börja med begrepo Grekerne alls

icke denna grundlag, och emedan despotismens hand så länge hade legat tung på deras nacke, begärde de på sätt och vis, att regeringens tyglar skulle föras af en, men af en kraftig hand. Konung Otto hade alltså en helt och hållet annan ställning till folket och styrelsen än Englands och Belgiens herrskare, dessa mönster på konstitutionella monarkier; ty dessa staters insigtsfulle och välmående borgare se i sina furstar hvarken mer eller mindre, än högsta verkställande maktens förkropsligade idé. Var således statsrodrets förande i det unga konungariket, på grund af de anförde förhållandena och den inre söndringen, redan i och för sig svårt, så blef det ännu svårare och obehagligare genom det främmande inflytande, som den unga staten icke kunde undandraga sig.

Bildningen hade till och med icke trängt sig igenom befolkningens öfversta yta, och därför kunde icke heller en lutning åt England och Frankrike, hvilka i alla fall icke voro omtyckta, ens komma; fråga; men Ryssland egde nationens sympati; ty uti detta land såg hon dess befriare från turkiska oket, dess beskyddare vid framtida faror och den ende mäktige, med hvilken hon genom religionens band var förenad. Det förstås af sig sjelft, att kejsar Nikolaus, som mera omfattande och slugare, än sina företrädare, handhafde den traditionella ryska politiken, sörjde för att stärka och underhålla detta inflytande. De Bairare, som med konungen hade kommit till Grekland, kunde på sin höjd inverka på konungens person, men utgjorde ingen motvigt mot det mäktiga ryska inflytandet; ty önskönt de bragte ordning i förvaltningen och utströdde frön till framtida bildning, förvärfvade de sig dock ingen tacksamhet hos Grekerne, ja de blefvo till och med öfverallt sedde med missnöjda blickar. Blott en väldig karaktär, en organisationstalent, en man, som genom kroppsliga och andliga företräden kunnat tvinga dem, icke blott till kärlek och aktning, utan äfven till fruktan, hade varit i stånd att förlama det främmande inflytandet och handla sjelfständigt; men icke konung Otto, som visserligen under lugna tider och i ett civiliseradt land skulle varit en prydnad för thronen. Han är godmodig och tror utan tvifvel, när han med lif och själ egvar sig åt sitt folk, att det verkligen älskar ho-

nom och fullkomligt värderar hans tjänst. I synnerhet tycka Grekerne om, att han såväl som hans gemål Amalia (en född prinsessa af Oldenburg, som han år 1836 hemförde från Tyskland), utomordentligt mycket gynna grekiska seder och bruk och hafva till och med antagit den grekiska nationaldräkten. Konungaparet visar sig aldrig offentligen utan att helsas med den mest stormande jubel. Afbildningen framställer en sådan scen vid foten af Akropolis och man ser här, huru konung Otto och hans gemål framför deras svit, som för det mesta också är klädd i österländsk drägt, utmärka sig genom den pittoreska grekiska kostymen. Kanske är det en blott tillfällighet eller ock en fin karakteristisk anspelning, att drottningen rider något framom sin gemål. Hon eger en liflig, stark själ, hvilken, såsom hon bevisade under konungens längre resa i sitt hemland, väl berättigar henne att föra regeringens tyglar, och som icke tycker om att förhålla sig passiv vid rörelser i folklifvet. Hon och hennes omgifning äro medelpunkten i hvarje parti, som blott har det nationela i ögonsigte, och senare tidens händelser utgingo förnämligast härifrån, om också icke ursprungligen från henne sjelf. Man har under senare tiden på mångahanda sätt tadlat det grekiska konungaparet därför, att det, medan hela Europa var sysselsatt att förlänga "den sjuke mannens" lif, gynnade en rörelse, som nödvändigt splittrade Turkiets krafter och således måste arbeta det i Ryssarnes händer. Det har redan blifvit bevisadt, före utbrottet af de små upproren, att det skulle vara en stor okloket att framkalla eller understödja dem, emedan Grekland derigenom måste bringas till förderfvets brädd. Detoaktadt har det skett, och landet har därför erhållit ett kämbart straff i den franska besättningen och den nuvarande förvecklingen. Skola vi vara fullkomligt uppriktiga och verkligt opartiskt bedömma saken, så kunna vi lika litet fördömma konungaparet som dess ministär; ty den nationela politiken erfordrade detta eller ett liknande beteende; om vi också blott kunna ursäktas dubbelheten och bevarandet af neutralitetens sken med den grekiska karakteren. Beviset härför är icke svårt. Grekland är, såsom redan nämnt, nästan helt och hållet utan hjulspålar; det har

inga manufaktur, inga fabriker; åkerbruket står på en låg ståndpunkt och handeln är endast i sin linda. En af dess produkter, som drager mycket pengar till landet och som förskaffar otaliga människor underhåll, är korinterna. På deras lyckande rigtas hvarje år förhoppningarna och nu ha skördarne flera år efter hvarandra misslyckats genom drufsjukan, hvarigenom folkets armod och nöd har stigit till det högsta. Patrioterna förklara, att Grekland på detta sätt ej fortfarande kan existera, och känslan af detta påståendes sanning genomtränger lika väl konungafamiljen som herdarne på sina berg. Hvar finna en utväg? Det nationela partiet ser den blott i konungarikets utvidgande åt nord, och de skulle icke anse detta för orätt, då det sker på förtryckarens bekostnad, hvilken mera än halffjerde århundrade sjelf förslafvade dem, och som ännu herrskar öfver millioner stamförvandter. Denna politik innehåller i och för sig intet förvånande, och man kunde låta det komma an på en kamp emellan Grekerne och Osmanerne, om det icke låge klart i dagen, att på denna väg skulle just arbetas för utförandet af Rysslands afsigter. Det är en olycka för Grekland, att dess intressen här helt och hållet sammanfalla med Rysslands. Derfor måste det öfriga Europa uppträda energiskt emot de grekiska bemödandena och allvarsamt inskrida mot upprorsförsöken i det södra Turkiet, och därför måste England och Frankrike på ett nästan stötande sätt blanda sig i Greklands affärer och göra ett slut på hofvets och regeringens företag i Athen. Visserligen är nationen häröfver förstämnd och blickar förhoppningsfullt på Ryssland; äfven vid hofvet är man ej belåten och drottningen låter till och med öppet visa sin ovilja. Konung Otto har härvid förhållit sig klokt, och det är honom Grekland har att tacka, att det på sin del fått en så lindrig behandling. Visserligen vredgas Ryssland på honom och hans nuvarande ministrar, att de icke för honom offerat land och folk; men czarens vrede är nu vanmäktig, och skall som vi hoppas äfven blifva det framdeles för Grekland.

Expositionspalatsets öppnande.

Den 27 Maj fick allmänheten för första gången kostnadsfritt tillträde till expositionspalatset och visste äfven att taga tillfället i akt, såsom man finner af följande korrespondens till *Independ.*

Belge:

"*Kostnadsfritt* är ett magiskt ord; det satte också hela Paris i rörelse. Man kan ej göra sig ett begrepp om den människomängd, som från kl. 7 denna morgon till kl. 6 e. m. har ilat till Elyseiska fälten och industrialpalatset. De besökande insläpptes blott genom tvenne vändkors framför hufvudfacaden; och de två ofantliga köer de bildade, sträckte sig i mångdubbla slingringar, likasom jetteormar, till yttersta delarne af palatset. Expositionen är ej fulländad ännu, men den har gjort betydliga framsteg. Alla gångarne voro nu fria, ehuru de ännu i går spärrades af balar och packlärar. Englands alster i olika riktningar, Indiens underverk och Lyons sköna sidenvaror tilldrogo sig framför allt annat en liflig uppmärksamhet. Man undersökte vettgirigt snillets alster, samlade hit från alla världens länder, från Belgien och Schwetz, från Tysklands trettiotvå stater, Italien och framför allt England, som man beundrade, utan att afundas. Arbetare, borgare, folk af alla klasser glömde dagens afrikanska hetta och skyndade att se och med stolthet beundra hvad deras fosterland frambragt skönt och snillrikt på konstens och industriens område. Franska folket är krigiskt, påstås det, men man borde sett det intryck som fredens, industriens och de sköna konsternas underverk utöfvade på denna massa. Nej, ett vunnet fältslag framkallar ej denna sanna, oskyldiga glädje — de sorgliga historierna om uppbrända städer och nedgjorda fiender tala ej så till folkets sinne! Jag försäkrar er, att i dag var namnet på mången stor industri-idkare omstråladt af större ära, än de störste fältherrars. — Det var för öfrigt en verklig fest, som ej inskränkte sig endast till expositionspalatset, ty ett herrligt väder förskönade Paris, som tycktes le mot de tusentals främlingar, det hyser inom sina murar. Parisarne i den egenkära stoltheten öfver sin stad lyckönskade sig häröfver, ty Paris har vid vackert väder ett helt annat uttryck än annars. — Parisarne kunna svärligen vänja sig

vid den tanke, att en exposition ej skall kostnadsfritt få beses; att låta dem betala vid dörren, det är att såra deras vanor, ty allt annat står dem öppet, såsom vore det deras eget, muséer, kyrkor, biblioteker, slott och kungliga parker. Ej blott det materiella, intellektuella och moraliska lifvets behof, utan dess öfverflöd räcker der åt alla. — Medan Parisarne bevisade expositionen, var sjelfva Paris främlingarnes exposition i dag. Bulevarderna befolkades af Engelsmän, Tyskar, Spanjorer, Belgier. Museet i Louvren, Jardin des Plantes, alla offentliga byggnader voro uppfyllda af främlingar. Jernvägarne förde myriader af dem till Versailles, St Germain och St Cloud. — I de sköna konsternas palats närmade sig icke de besökandes antal till hundratusen, såsom i industrialpalatset, men antalet var icke destomindre ofantligt. Här hade de krigiska instinkterna fått öfverhanden. De taflo, som väckte största uppseendet, voro bataljstycken, Horace Vernets galleri och Bellangés Alma. Belgiska skolans alster väckte lifligt intresse, men den största framgång hade hr Winterhalter och hans trenne porträtt af kejsarinnan; uppriktigt taladt var det dock ej så mycket konstnärens talang man har att tillskrifva denna framgång. Emot kl. 3 mulnade himmelen, och ett ljumt regn började falla. Men folkmassan minskades därför icke på elyseiska fältet, och köerna af nyfikna, hvar och en väntade på sin tur, fortforo att vara lika vidsträckta och lika tåliga. — Slutligen förtjenar anföras, att medan hela denna massa af människor, Paris hela arbetarebefolkning, strömmade genom expositionspalatset, förekom ingen enda stöld, ingen enda oordning."

(G. H. O. S. T.)

Vesuvii utbrott.

Neapel den 2 Maj 1855.

Då ångbåten, som skulle gå till Livorno förleden gårdag, hade uppskjutit sin resa, blef jag mot min vilja uppehållen i Neapel. Table d'hôte middagen i Hotel de la Russie var ej slutad, då jag märkte en allmän uppståndelse och sökande efter hattar och sbalar, och den ene sade till den andre: "ett utbrott från Vesuvius."

På gatorna rullade redan vagnar på vägen till berget och folk samlades på de ställen, hvarifrån utbrottet bäst kunde betraktas.

INDUSTRIALATSET PÅ SKA FÄLTEN I PARIS.

En smal eldrand på sidan af den stora käglan, en lysande fläck längre ned bakom eremitaget och en stor massa röd och orangefärgad rök, som uppfyllde fältet emellan Vesuvius och den gamla kraterväggen (kallad berget Somma), framkallade ett rödglänsande återsken i den lugna viken nästan ända till Neapel.

Efter tre timmars ridt anlände jag till Eremitaget, som är något mer än halfva vägen upp till berget (hvars höjd är 4000 fot) och gick längs efter kanten upp till den stora käglan. På min venstra sida nedströmde lavan med en hastighet, som jag tyckte, af en half eng. mil i timmen, under det de delar deraf, som i ytan blefvo utsatta för luften, afkyldes och svartnade, men inunder syntes eldröda emellan de stora reinnorna i den svarta skorpan.

Öfverst i den klyfta, hvori lavan nedrullade, bildades en kaskad af lava af 50 å 60 fots höjd och nära likaså bred, och liknade en fallande massa af eldröda kol. Denna kaskad utgjorde den lysande fläcken, som syntes från Neapel.

Med möda vandrade jag öfver den gamla lavans fält ock stannade helt nära fallet; der voro redan omkring femtio personer. Hettan var ej särdeles stor. Öfvanför kaskaden var en stor slätt omkring en mil (eng.) i utsträckning: mer än hälften af denna plan var betäckt med flytande lava, som småningom utbredde sig åt alla sidor, full af remnor i den stelnade skorpan, mellan hvilka den röda heta lavan inunder syntes. Det såg ut som en stor brinnande stad, med ofantliga massor af uppstigande eldfärgad rök.

Vid det ställe, der jag för en vecka sedan varit, såg jag från en liten ny krater, halfvägs upp till käglan, en ofantlig lavaström rulla nedför käglands sida i dalen emellan berget Somma och käglan. Kratern uppkastade då och då eldröda stenar 30 å 40 fot högt.

Öfver det hela syntes ett ofantligt rök-moln, utvecklande svafvelångor, under det halfva ytan föredde ett glänsande rosenskimor. Himlen, hafvet och hela landskapet hade antaget en dyster djupblå färg, och månen var inhöljd i moln.

Medan jag betraktade denna storartade syn, begynte en annan liten ny krater, nära bergets topp, hvilken redan på morgonen hade utkastat en brakande eldström. Ingenstädes såg jag någon låga uppstiga

eller någon aska falla ned. Hettan var ej särdeles stor, äfven helt nära lavan, hvilken svalnar så hastigt, att vi kunde gå på den, äfven medan den var rödhet inunder. Luften var lugn och jag hörde ej annat buller än af den rinnande lavan och då och då ett dåft ljud såsom af en aflägsen åska. Utbrottet hade börjat kl. $\frac{1}{2}$ till fem på morgonen, men berget hade hela dagen varit inhöljd i rök. Sista utbrottet var 1850 och det nu inträffade hade väntats flera månader.

Neapel den 3 Maj 1855.

Efter fem års hvila har Vesuvius nu åter brutit ut med en förödande våldsamhet: Det är en händelse, hvilken man under hela det sista året motsett med fruktan och hopp, ty Vesuvii lugn och brunarnes tillfälliga uttorkande och de jordstötter, som egt rum mer och mindre aflägsset från Neapel, hafva föranlett folket att önska ett utbrott, såsom det minsta af två onda ting. Hvad, om nu den spådomen skulle besannas, som förutsagt att Neapel är den stad, som detta år skulle bli förstörd, och att denna stora människomassa, som nu lefver på detta skal, skulle sjunka ned i den afgrund, som man vet är derunder! För många var det därför en tröst, när de hörde den förnämste af Vesuvii vägvisare tillkännagifva, att han den 1 Maj kl. kalf fem på morgonen hade hört liksom en artillerisalva och sett eld och stenar uppkastas från flera nya öppningar. Underrättelsen spriddes med blixstens hastighet i staden och man motsåg aftonen med spänd väntan, för att få bekräftelse på vägvisarens utsago. Vid Ave Maria-klämtningenskyndade tusentals ned till kajen, till Santa Lucia, och andra ställen, hvarifrån man kunde hoppas erhålla en god utsigt. När vi kommo förbi Schweitzer-Gardets högvakt på vägen ned till stranden, syntes hela himlen vara i låga. Knappt någon del af berget var synlig, ty som det var en verklig Sirocco, voro de svällandemolnen samlade omkring bergets topp och sidor och dolde dess conturer och gjorde uppträdet ännu mera hemlighetsfullt och storartadt. Lågorna, som uppflammade, märktes endast af deras verkningar, då deras sken återkastades från moln till moln till dess hela himlen syntes vara en enda eldmassa. Endast i medelpunkten var en öppning,

der man kunde se denna brinnande ström, som störtade ned öfver landet. Ej nöjda med den aflägsna utsigten, beslöto vi att nästa afton gå upp på berget. Der var en ööfverskådlig rad af åkdon, åsnor, hästar och fotgängare som vi upphunno och med hvilka vi uppstego till Eremitaget. Hopp, som redan tillfredsställt sin nyfikenhet, nedkommo med facklor vildt fladdrande i luften, och deras höga glädjerop och sånger i körer af hundratals röster gjorde uppträdet ännu mera pittoreskt. Från Eremitaget leder en väg öfver bäddar af vulkaniska lemningar i riktning upp emot käglan, till hvars fot är ungefär en timmes vandring. Från denna väg gingo vi till venster, der nu syntes en massa af kol, tvärs öfver sista nattens lavabildningar. De voro ännu varma. Vi upptogo stora stycken deraf och elden glimmade under oss. Vi ditkastade papper och andra brännbara ämnen och underhöllo en fortsatt låga. Slutligen kommo vi till kanten af en eldkaskad, vid hvilken den brinnande strömmen störtade sig i afgrunden nedanför. Det är från denna ståndpunkt som afbildningen af Vesuvii utbrott är tagen i stället för en från ett större afstånd, hvarigenom man väl kunnat gifva en vackrare allmän utsigt, men ej meddela en mot verkligheten motsvarande och trogen framställning af detta herrliga skådespel. Endast genom en smal rand skiljde från den eldström, som nedflöt, stodo vi och betraktade den katarakt vi försökt beskrifva. Ett fält af brinnande kol i en omkrets af 200 fot var i rörelse för våra ögon, nästan vidrörande våra fötter, till dess detsamma, i hopade stora massor, under förfärligt brak störtade ned i dalen inunder. Vi gåfvo länge akt på denna röda eldström, som förbrände och förstörde allt som kom i dess väg. En hel plantering af kastanjträd dukade under för dess makt: de vred och jemrade sig och suckade som martyrer i en auto da fé, och gåfvo derpå med en flammande låga, signal att deras lidande var slutadt. Vi gingo ett stycke längre ned, hoppade från det ena lavastycket till det andra emellan små eldkanaler tills vi kommo midtför fallet. Dånnet ifrån eldströmmen liknade sorlet af en alp-bäck, som flyter öfver en bädd af kiselstenar seh-seh-seh: sådant var det fortsatta dånnet från flera tusen tons brinnande kol, som ouphörligt rör-

de sig framåt och hopade sig massa öfver massa. Under det yttre skorpan här och der afkyldes och svartnade och remnade, var den utbrytande hettan och eldskenet tillräckligt att för ett ögonblick bränna och steka oss. Medvetslöst upplyftade vi våra händer för att liksom med en sköld skydda oss, men ur stånd att längre utvärda måste vi draga oss tillbaka. Figurerne på sidan om Katarakten utvisa vår ställning, der vi stodo och betraktade den kokande viken. Moln af rödfärgad rök utbröt derifrån. Bakom oss, omgifne af en grupp soldater, befunno sig deras Majestäter Konungen och Drottningen och två Prinsessor i bärstolar. Kronprinsen var till fots omgifven af soldater, polis-män och hofmän. Sedan vi en timma eller två betraktat detta undransvärda skådespel, tände vi våra cigarrer i sprickorna och begåfvo oss upp till Käglan. "Det är farligt," sade man: "några hafva nyss vändt tillbaka derifrån." Då vi sågo det, veko vi af till sidan, togo till vägvisare en man som sålde kopparslantar, dem han låtit öfverdragas med en lavayta, och kommo på hufvuduppgången. Facklor utmärkte den väg vi hade att gå. Som vi begynte bestiga käglan, erbjöd sig framför och bakom oss en förvånande syn. Vandrande tvärs öfver gårdagens lavalemningar, ställde vi oss tätt vid randen af en bland dessa sex mynningar, som nu öppnat sig på sidan, en annan hade utbrutit mera bakom oss, och är derföre osynlig. Hufvudkratern var overksam, utkastande endast rök. Den närmaste, längre ned, utkastade rödglödgede stenar och eld. De öfriga utstötte tonntals lava och ifrån den, vid hvilken vi stodo, utslungades äfven stenar, hvaraf några nedföllu ibland oss. Ytan omkring den var röd, som en upphettad kopparkettil och förstörande voro verkliga de deri sjudande beståndsdelarne. För hvar gång de utkastades uppstod ett dån, liknande en aflägsen artillerisalva och så fortfor det utan uppehåll. Hvarken penna eller pensel kan skildra det skådespel som visade sig, då vi sågo tillbaka. Lavaströmmar nedflöto ifrån käglan i krusade våglinier: de slingrade sig som ormar ned i dalen, som vi hade passerat, tills de kommo till den omtalade katarakten, der de blefvo nedstörtade. Den långa hufvudströmmen hade formen af ett latinskt S och sträckte sig emellan öfver en mil i

längd. Bakgrunden utgjordes af röda, dystra moln, som uppstego från lavan och gåfvo uppträdet ett hemlighetsfullt utseende. Öfver berget till höger hade vi månen, som var undanskymd den första natten efter utbrottet. Han såg så kallt som en stoiker på den förstörelse, som pågick under honom. Facklor såg man öfver allt och deras antal var så stort, att berget syntes vara betäckt med lysmaskar. Hundradetals märkvärdiga synpunkter erbjödo sig, men vi valde den, som i vår tanka var den märkligaste. Korteligen, vi kunde ej tänka på någonting annat: det slog vår eftertanka med häpnad och förblindade våra ögon, och lefde vi också i tusende år, skulle vi ej kunna förgäta detta underbara skådespel.

Den andra utsigten föreställer berget från en helt annan punkt. Som den första är tagen från Eremitaget, der man ser ned åt Kaskaden och uppåt käglan, — så är denna skiss tagen från botten af Vetrans dal, midtibland brinnande vingårdar och strax bredvid byarna Pollena och Massa di Somma. Berget i bakgrunden är så högt, att dess kägla är osynlig. Sjelfva stället är beläget på norra sidan af berget; och som lavan nu har nedkommit på slätten, beslöto vi att med tiotusen andra åskådare, begifva oss i samma riktning. Ju närmare vi kommo, desto märkvärdigare blef det uppträde, som visade sig. Vägarna voro uppfyllda af åkdon så tätt hopblandade med hvarandra, att det var nästan omöjligt komma fram. I alla hus vi passerade voro fönster och dörrar fulla med folk, som vid en marknad. Vi lemnade vår vagn i Pollena, och efter en fjerdedels timmas vandring kommo vi till Vetrana-strömmens vinterbädd — och hvaroch en som känner Italien, vet hvad en sådan bädd och en sådan ström vill säga. Vändande oss till venster kommo vi till en lavabank, nära 200 fot djup och bred. Som massan ökades från det ena ögonblicket till det andra, bakom densamma, föllu jettelika stycken af den yttre skorpan bort, och skurar af flytande lava kommo drivvande ned, rullade tätt framför våra fötter och lade grunden till en ny bank. Vingårdar brunno till höger och venster, och vedhuggares yxa hördes genljuda nu efter midnatten i alla riktningar, i det fruktlösa hopp att åtminstone frälsa något undan förstörelsen. Sol-

dater och gardister voro blandade i hoppen, för att hålla ordning och rädda människolif och för att vara färdiga att upprifva en bro, som kunde hämma lavan i sin färd, hvarigenom hon kunde ännu mera sprida sig. Vi lemnade denna fläck och vandrade genom planteringar, som frambragte i öfverflöd alla en Italiensk vårs rika produkter, men som nu blefvo trampade under fötterna, och slutligen kommo vi till randen af ett bråd djup, hvarifrån vi sågo ned på en flod — nej, på ett haf af eld, som böljade under oss. Vi sågo ned i dalen 150 fot under oss, uppfyllt om vintern af vatten, men nu af kokande rödhett lava; flodens bredd var på flera ställen 200 fot. Stödjande oss mot ett träd, betraktade vi den flammmande floden, som majestätiskt rullade ned mot byn, vi hade lemnat. Då vi riktade våra blickar uppåt, sågo vi — en kaskad af eld, rök och lågor, åtminstone 1000 fot i höjd. Vi öfverdrifva icke. Den föll ned i brådjet under oss och flöt bort såsom vi redan beskrifvit. Den är en fortsättning af vår bild med den skillnad att denna sistnämnda utsigten var tagen i närheten af kaskaden, under det en annan togs på något afstånd derifrån och längre ned. Sommas mörka berg, till venster, upplystes då och då af det tillbakakastade skenet: under det den högra sidan hvar på Eremitaget stod, i allmänhet förblef inhöljd i mörka och tunga molnmassor. I förgrunden stod eller satt en del af befolkningen, med blicken oafslätligt fästad på uppträdet; för hvarje gång lavan betäckte ett stycke land, utropade folket med beundran och fasa — "Guds dom!" "Guds straff!" eller något dylikt uttryck af deras uppskakade känslor. Vi kunna aldrig förgäta denna natt. Slutligen måste vi berätta, att en del af byn Massa di Somma blifvit förstörd; folket är i full flykt och det är ej ännu tecken att härjningarna skola upphöra.

Henry Wretford.

Från C. Petersens Lithografiska Inrättning och Boktryckeri har utkommit N:o 5 af

Tidskrift för Trädgårdskötsel,

andra årgången,

innehållande: Trädgårdskalender. — Om jordgubbar. — Vinterträdgårdar och växthus i förening med boningsrum. — Mönsterplaner för trädgårdsanläggningar (med 2 plancher).

På denna tidskrift, hvaraf 1 nummer om 8 tvåspaltiga sidor och 2:ne plancher i hvarje månad utkommer, prenumereras med 2 Rdr 24 sk. bko för året, (postarvodet inberäknadt) på alla boklädor och postkontor samt hos förläggaren fr C. Petersen i Götheborg.

